

A naaq ale'n saax le naa ñoxoraa no kuu refna forot fo ger

(OFNAC)

Luwaa ne faamna no a sos a naaq ale naa ñoxora forot fo ger (OFNAC)

Nqel maak ne'n saax le, a cinj ye ta coodtuuna, a dama, no o xetum ole na ardaba ñaal 19 no nqool desaambar o hiid 2012, luwaa ne a tamoofo a reefna:

A qaaj a eetaand ale: A bondnoof a maak ale

Artiikal eetaand ne. A sose, kelfa a adax no tig a kayit oxaa jegna xooxum jegna xooxum ne'teena kelfa saax le ngir ñoxor ; forot fo ger a layeel OFNAC.

Oxey tapne no mbind ne'n yaal saax le, OFNAC a juga o jeg xooxum no tig xaalis.

Artiikal 2. OFNAC caleum ndefu a kebax fo a ñoxor fa forot, fo ger,

A pi' ake mokdeena fo kal ke mbi'eena, ngir bis a paam o jeg xoox of fo yakaar no a saytax ale'n tig ke'n wiin we.

Artiikal 3. OFNAC oxey sepe:

1. A fokat, a wootnu fo a fi' a paam kelfa ke no tig a kate' seqna a teef yegnit ke mbaamna no a ka' fo a batin a pi ' na ker ake njegna, forot fo a pi' ake mereena, wiin we seqna caled no wiin mbit caled a qoox den ;
2. A simit kuu refna a supit, ndod, a qotand a fat mbit tig a kayit, bugna o faamand a paam a adax maat a paax, a foga' teen sofir ne a ndeer a saax ake;
3. A ndaaw ke wiin we fa qoox den mbit xa caland axe a looltuwaa no a pi' ger, no a pi'oof a mere mbit kal mere;
4. A jegin, no a qef no kelfa ke no tig a kayit, na yiif no togal na xoldu, a yiif akeene mbaagaand o dut.

No kaa faamna no caled, OFNAC a waaga:

- Nangilu o kiin oxuu foogeena ee a foga' no no leng no a pi' ake ngebwaneena no artiikal eetaand ne no artiikal 3 ne no luwaa neene;
- Xot kuu refna seede, yegnit fop, a kayit aluu jegna o njiriiñ, too sekere ke ndefna no calel a mbañel o ten o mbañan;
- Laamit banke ke fox a caland axe no tig xaaalis yegnit fop, too bar sekere banke a mbaagel o ten a fañan.

OFNAC a waaga o jalnoor o jaland oluu waaguuna o jalan.

OFNAC ne a juga nanoor no ndokoor fu xa caland axe'n maat ne no saax le fo gilaa-saax nandu neene naa njalaa no ñoxor kuu refna forot, ger, a pi' a yoq ake fo kal ke mbogna teen.

Kam a ñaacin calel den, we mbogna OFNAC ndaawkeer ndigal leng nqatu na kelfa fa leng.

A qaaj II : A bondnoof fa ñaacnoof

Artiikal 4.- OFNAC fee wiin xarɓaxay fu dik (12)ndefu teen, andoona ee o aa-adax oxe fa duga'um. Owey njileel no masistaraa ke, we ndefna no tig a kayit njegna o nombo calel ole na layeel A1 mbit mokduuna a neew-neew, jaa-jangin we njegna xa nombo xa toloru fo o nombo masistaraa ndefna no iniwersite ke, we ndefna kam no wiin we mbit no piriwe ke njegna lijaasa no a cangin a maak ale no o podel masteer mbit naa fodirna fo ten a neew-neew.

We mbogna na OFNAC fee a mbara o nqooland calel den no no keene da nqotteena a neew-neew xa kiid xarɓaxay.

Artiikal 5. O aa-adax oxe, duga fee fo lakax we mbogna na OFNAC fee owey njilteel no dekere, no o ngap o mbadu xa kiid xa tadak (3) akaa mbaageena o nqasand jaf leng. A qasand aleene oxey fi'teel no na qaaj ale xa kiid xa tadak (3) akuu ndefna.

O aa-adax oxe'n OFNAC fee calelum kaa ta fi'an a mbannuu refna, a sut teen calel lakas kuu ta refna.

Artiikal 6. Waagaand o paang, kaa aduna de mbagaa, calel no we ndefna no OFNAC a sombangeer ee :

- A palax;
- Fa nqon;
- Kal magnu mbit mbit o ñak o waag o maad no oxe ta daawna too we ngupna no we ndefna teen a feetluwin no ke o aa-adax oxe a hibna.

O ñak o waag o maad mbit kal no aa-adax oxe na OFNAC owey feetluweel no ke duga' fee no aa-adax oxe a bindna.

Xan a jeg a ñootnax nen na tefoof ake ta dodteena.

O ngap ndod ne'n kuu-guutand oxe jileena no keene oxey foda fo o ngap onqe yoqna no ndod neene .

Artiikal 7. O aa-adax oxe naa geennaa coktooir ke'n xet ole'n bes fee, a adwan calel ke fo a geenu ngir OFNAC fee a ñaay' a paax.

Ten naa siñe'aa a kayit ake fop fox a nan axe fo a moofan OFNAC a paam no kelfa' ke fo we ta damritaa.

O aa-adax oxe a jegangaa o ngant mbit nguutatir, duga fee naa guutanan.

Artiikal 8. Dekere naa damaa ndafid fo o ndamit no halal no aa-adax oxe, fo it ndafid fo o ndamit no duga' feefo lakas we mbogna na OFNAC fee.

Artiikal 9. We mbogna no OFNAC fee a mbaaga o ndeefel, a mbaafel, a ndamel, a mbegel mbit da ngate'el no kaa faamna no a yiif, a ka'oofum ake ta fi'na mbit a pi'um mbit dogal kaa de nqotna kam calel den.

Artiikal 10. We mbogna no nqel ne kaa da seereel o fodandu fo o jeg kumpa' no calel. Kaa aduna de ndopaa calel den, kaa da mbaataa a paam no o maax o maak ole o Ndakaaru, no o xet o maak ole, a baat alene « mexey waataa ee xanum fi' a paax fo ne

ta bugteena cael no o pogu na OFNAC fee no o jed xooxof fo o ñak o farit, no ndigil fo tiimit ke xatna no dogal ke nqoteena ».

Artiikal 11. OFNAC ne oxey xetaa no nqooyit no aa-adax oxe mbit no nqooyit no a qaaj a leng o xaajangaa we mbogna teen a qaaj a tadak. OFNAC ne oxey waagaa o dogaal a refangaa ee a qaaj a fak ake o xaajangaa we mbogna teen kaa teew.

Oxey damaa dogalum a refangaa ee a qaaj no we maadna a yoona teen. A jegangaa nqaajir xa ñuxur, oxe'n aa-adax oxe hupu doole'.

No ne a bondnoof ale'n alineyaa neene faafna a laytuuna, OFNAC oxey layaa no a qaaj a fak o xaajangaa we maadna a qaaj a tadak a naa joktoora no tig kaa ta coodkaa a porokiroor fee no saax le.

Artiikal 12. OFNAC ne kaa geenwaa no ndak no kuu refna a pi' forot, ger mbit kal ke ne'eena no 1, no artiikal 3 a yegangaan. O kiin mbit o jaland o lakas a waagaan o ten it o yegin.

Artiikal 13.- OFNAC a waaga o yegnel o hi6 oluu fofna a pi forot mbit ger.

Artiikal 14. No a bootnax, a refangaa xa nan axe ta fokatirna fo a wootnooxin a ndefa kaa foogteena leng no kal ke layeena no 1 ne no [artiikal 3 no luwaa neene, OFNAC ne kaa coodkaa a porokiroor fee'n saax le ke ta hi6na a fokatirin fo a kayit ake'n hi6 ole.

A coodit ale'n ke hibeena a porokiroor fee no saax le kaa sutaat OFNAC.

Artiikal 15. OFNAC ne a waaga o sim a kelfa fee seqna xa baag axe ta rop a ñaacnoof ngir fa yar, a faam no caa-jal oxuu fi'na leng no a pi' ake layeena no 1 no artiikal 3 no luwaa neene. A refangaa dara reefeer teen, OFNAC ne a yegnin o Yaal saax le.

Artiikal 16. OFNAC ne a jega seketeeryaa a mbannuu refna, seketeer fa mbageer ñak a adwanin a mbannuu refna.

Dekere naa dodan, seketeer fane waageerna o ñak no kilifteef no aa-adax oxe'n OFNAC ne a ref.

No a pi' calelum, OFNAC ne waaga o daaw yufginax no xa caland xa lakas axe'n maat ne.

Artiikal 17. OFNAC ne xan a fi' o hiid oluu refna o hi6 yo'nax olaa fofna a yiif no togal kaa naa njeemaa o ngebwan a pi' forot mbit a ker. O hi6 oleene o yaal saax le a coodeel. Oxe yegniteel fo kuu waaguuna o fi'.

Artiikal 18. Dekere leng naa etatinkaa, kaaga jengangeer, a fat a bondnoof fo a ñaacnoof OFNAC ne.

A qaaj III ale : O jeg ole na xalis

Artiikal 19.- O jeg ole na OFNAC ne oxe yataa :

- No eed le no maat ne;
- A pog ale, o ndamit fo ci'it ke we we da ndamir a ndeer a saax
- **Artiikal 20.** OFNAC kaa geennaa eedum a yoon teen fox a caland axe'n maat ne njegna o waag oleene a ñaynin no ne a fat a saytax halal fee no wiin we a laytuuna.

Kalal ke mbarna a ñaacnoof fo a pi' calelum taxu a pind xooxum no eed maak ne. A njabe no luwaa tig xalis.

Kalal ke mbodirna fo a faxoor a ñaacnoof OFNAC ne no ndopand o hiid ole'n xalis fee. OFNAC ne ka jeg oxaa naa coodtaa dogal no halal ta ref o aa-adaxum oxe fo o xaa-saytax halal wiin we, Ministar fee seqna tig xalis fee naa dodan.

Maat ne no tig xalis na OFNAC fee dekere naa daman.

A QAAJ IV ALE: A bondnoof a coodit fo paangand

Artiikal 21. A dalit na bes fee luwaa ne a ropna, tig ke fop ngeenuna no a naaq ake'n saax le ngir ñoxor no kuu xooleerna, ger fo lakas nadu neene kaa coodeel OFNAC fee.

Artiikal 22. A ndame a bondnoof aluu yooneerna fo luwaa neene, nen luwaa
Lim 2003-35 ne no ñaal 24 no nqool nowambar o hiid 2003 damna a sos a naaq a leng
no saax le alaa na ñoxoraa kaa xooleerna, ger fo concussion, luwaa lim 2008-42 ne no
ñaal 20 np nqool Ut no hiid 2008 a supitna.